

PANORAMA

GEILLUSTREERD
:-: WEEKBLADUITGAVE VAN A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
REDACTIE EN ADMINISTRATIE: DOEZASTRAAT 1 :-: TELEFOONNUMMER 1 :-: LEIDEN

PRIJS BIJ NUMMERVERKOOP 10 CENT, BELGIË 20 CENTIEMEN

Dr. ARTHUR HAZELIUS
(1833—27 Mei 1901)
de geestelijke vader van de
openluchtmusea.DE GROOTE BOSCHVIJVER
op het terrein van het Nederlandsch Openluchtmuseum
De Waterberg bij Arnhem.
(Foto Jos. Raemaekers).DE GROOTE WEIDE VAN DEN WATERBERG.
(Foto Jos. Raemaekers).

IJ mogen trotsch zijn op de verheven schilderstukken onzer oude en nieuwe meesters; wij mogen tonnen gouds met liefde over hebben voor het juist plaatsen en belichten van het beroemdste schilderij, dat wij bezitten — de wereld-vermaarde Nachtwacht —; in onze dagen vol dankbaarheid de vorstelijke milddadigheid loven van het vaderlandslievende echtpaar Drucker. .; schatten gelds willen we met een opgeruimd gezicht geven om die verzameling binnen onze grenzen te houden...; maar bij die algemeene waardeering van dat, wat we tot de allerhoogste uitingen van kunst dienen te rekenen, moet toch de meer aan materie verbonden volkskunst niet vergeten worden, de kunst welke in menig opzicht meer dan de hoogste producten van menselijke genialiteit een zekerder maatstaf geeft voor de ontwikkelingsphases, welke een volk heeft doorgemaakt om zijn tegenwoordig ingenomen cultuurstandpunt te hebben bereikt. —

En die volkskunst, zich vooral uitende in bouw, indeeling en inrichting van het woonhuis, dat zonder twijfel in de allereerste plaats de eenheid vormt, waar binnen de beschavingsgeschiedenis van een volk in lang vervlogen dagen het best en het meest oorspronkelijk kan bestudeerd worden, en dat van de met paardekoppen of Irmenzuilen versierde daknok tot den besneden putzwengel spreekt van den smaak, de kennis, het denken en het geloof der bewoners; de volkskunst zich ook uitend in gereedschap en landbouwwerktuigen — in Zondagsche en door-de-weeksche kleederdrachten...; volkskunst, daar vooral in katholieke streken tot uiting komend, waar het gold de eenvoudige bedehuizen en kapellen te versieren — ... kortom de kunst, welke het meest nabij staat tot onze plattelandsbevolking en ons de meest zekere richting geeft tot onderzoek van het nationale stijlgevoel... zie, deze werd en wordt nog slechts in te beperkten kring begrepen en gewaardeerd.

Doch nu men overtuigd is, dat de geschiedenis van een volk niet alleen te zoeken is in de door Clio's stift opgeteekende merkwaardige data zijner „histoire bataille”, maar beschouwd moet worden in een voortdurenden

innigen samenhang met zijn tot uiting komend godsdienstig, geestelijk en maatschappelijk leven, nu men begrijpt dat hij, die zich tot taak gesteld heeft dieper door te dringen in het zieleleven van een volk, telkens nieuwe gezichtspunten zich ziet openen, waardoor hij toestanden en feiten belicht vindt, die vroeger aan zijn speurend oog ontsnapten — men in nauwer aanraking komt met het landvolk omdat de snelle middelen van verkeer met de wederzijdsche productenuitwisseling steeds

HET BEEKJE OP DEN WATERBERG.
(Foto Jos. Raemaekers).

meer de eens zoo strenge grenzen tusschen de gesloten „stad” en het open liggende „platteland” vervagen... is er een steeds breedere schare belangstellenden, die met groot leedwezen het verdwijnend cultuurleven volgt en door woord en beeld interesse wekt voor alles wat in de boerenmaatschappij belangwekkend is voor onze beschavingsgeschiedenis.

Thans, nu de schoonheid van eigen stad en land regeeringszaak wordt en het nationale bewustzijn ook in ons land krachtiger dan ooit ontwikkeld is onder Hazelius' vertaald devies „kent u zelve”, ook bij ons de belangstelling voor al wat ons vaderland tot het karakteristieke „landje bij de zee” maakt is getreden buiten de eng begrensde kringetjes van architectuur, archeologen, historici of kunstkenneren, heeft zich een drang naarschoonheid ontwikkeld, die sterker is dan ooit te voren, het groote publiek in actie brengt.

De oogen zijn opengegaan, er zijn jaren van kalme slapte op het gebied der waardeering van ons volkseigen achter ons... nu komt de tijd — zich reeds onafwijsbaar uitend in krachtig sprekende feiten — waarin niet alleen de vaste wil der voormannen doch ook de groote massa — het publiek — een georganiseerde actie gaat voeren om te geraken tot een betere en ruimere waardeering van veel, wat ons de voorbije eeuwen als kostbaar erfdeel der vaderen hebben nagelaten.

Als een uiting van haar tijd is „Heemschut” ontstaan, het machtige lichaam, dat ondanks 't uitheemsche in den klank harer benaming, vrienden telt van Noord tot Zuid, van Oost tot West.

En naast dit opperlichaam, dat alle bonden en verenigingen in zich heeft opgenomen welke waken voor

het bewaard blijven of nieuw scheppen van schoonheid in stad en land moet nu als jongste geluid in de nieuwe lente, welke over ons land aangebroken is, genoemd worden de stichting van de vereeniging „Het Nederlandsch Openluchtmuseum” welke het motto „Kent u zelve” tot verwezenlijking zal brengen in de nationale volksuniversiteit „Het Nederlandsch Openluchtmuseum op den Waterberg te Arnhem.”

Wat een Openluchtmuseum eigenlijk is?

Och, we hebben den naam reeds heel dikwijls ontmoet in couranten en tijdschriften, waar met de Scandinavische stichtingen tot voorbeeld enthousiast gepleit werd voor de wording ook in Nederland.

Maar laat mij gedachtig aan het zoo ware: Le sujet n'est jamais assez tôt expliqué, dat wij in Boileau's Art Poétique vinden, u niet langer in het onzekere laten, doch in korte, begrijpelijke zinnen vertellen, wat het Ned. Openluchtmuseum in ons volksleven te zeggen zal hebben. En niet beter kan ik zulks doen dan door hier artikel I en II der statuten over te nemen, zooals deze op de vergadering van 12 Juni 1912 te Arnhem zijn vastgesteld:

Het doel der vereeniging is te bevorderen de studie en beschaving der plattelandsbevolking van Nederland, zooals die zich uit in woningbouw, dorpsaanleg, kleederdrachten, huisraad, werktuigen enz.

De Vereeniging tracht dit doel te bereiken:

1e. door het stichten en in standhouden van een Openluchtmuseum; een verzameling van gebouwen en van al wat voor bovengenoemde studie van belang is;

2e. het ondernemen en steunen van onderzoekingen en uitgaven deze studie betreffende.

Hoewel ik den naam Openluchtmuseum, evenals Heemschut, niet op het eerste hooren zóó vind, dat hij krachtig spreekt tot iedereen en niet dadelijk een sterk visueel beeld geeft van zulk een nationale toekomststichting, toch heeft het woord zich naast zoovele andere neologismen reeds in ons taaleigen ingeburgerd.

En wat is een naam?

„Openluchtmuseum” is een vertaling van Friluftmuseet, zooals de reeds bestaande stichtingen in Zweden, Noorwegen en Denemarken genoemd worden. Engeland heeft

DE GROOTE BOSCHVIJVER
op het terrein van het Nederlandsch Openluchtmuseum.
(Foto Jos. Raemaekers).